

Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia 21 listopada 2008 r. w sprawie mobilności młodzieży

(2008/C 320/03)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

MAJĄC NA UWADZE, CO NASTĘPUJE:

1. Rada Europejska, obradująca w Lizbonie w marcu 2000 roku i w Barcelonie w marcu 2002 roku, określiła strategiczny cel dla Unii Europejskiej: do roku 2010 oparte na wiedzy gospodarka i społeczeństwo Unii Europejskiej mają stać się najbardziej konkurencyjne i najbardziej dynamiczne na świecie; w tym samym okresie systemy kształcenia i szkolenia w Unii Europejskiej powinny stać się światowym wzorem jakości i ma zostać utworzona europejska przestrzeń badań i innowacji.
2. Na posiedzeniu w Brukseli w marcu 2008 roku Rada Europejska uzgodniła, że celem jest usunięcie przeszkód w swobodnym przepływie wiedzy dzięki ustanowieniu „piątej swobody”, która będzie oznaczała między innymi zwiększenie mobilności transgranicznej badaczy, studentów, naukowców i pracowników dydaktycznych uczelni wyższych.
3. Wszystkie decyzje Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające programy działania na lata 2007–2013 w dziedzinie kształcenia i szkolenia przez całe życie oraz kształcenia i szkolenia młodzieży służą promowaniu mobilności; ten sam cel mają także programy i działania europejskie w zakresie badań oraz polityk dotyczących przedsiębiorstw, a także fundusze strukturalne.
4. W zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącym Europejskiej karty na rzecz jakości mobilności (2006) zaproponowano podstawowe zasady, które mają zagwarantować możliwie najlepsze warunki przygotowania, prowadzenia i oceny okresu przebywania młodego człowieka w innym państwie członkowskim.
5. Proces boloński odnoszący się do szkolnictwa wyższego i kopenhaski związany z kształceniem i szkoleniem zawodowym mają na celu utworzenie europejskiej przestrzeni, w której mobilność studentów i nauczycieli jest ułatwiona, a przejrzystość w uznawaniu kwalifikacji i okresów nauki i szkolenia oraz współpraca między instytucjami — usprawniona.
6. Różne instrumenty europejskie, zarówno te istniejące (europejskie ramy kwalifikacji, ECTS, *Europass*), jak i planowane (ECVET), służą temu, by kwalifikacje i umiejętności obywateli europejskich były łatwiej uznawane oraz poszerzane, a także temu, by obywatele uzyskiwali informacje o możliwościach nauki w całej Europie (portal PLOTEUS i portal „Study in Europe”) (1).

7. W konkluzjach Rady w sprawie kompetencji międzykulturowych z maja 2008 roku podkreślono, że mobilność sprzyja nabywaniu takich kompetencji.
8. W zaleceniu Rady w sprawie mobilności młodych wolontariuszy w Unii Europejskiej z 20 listopada 2008 r. zajęto się kwestiami związanymi właśnie z mobilnością młodych wolontariuszy.

Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJE sprawozdanie forum ekspertów wysokiego szczebla w sprawie mobilności opublikowane przez Komisję Europejską w czerwcu 2008 roku (2) w odpowiedzi na wniosek Rady o poprawę mobilności i rozszerzenie jej zakresu tak, by objąć nim nie tylko studentów, lecz także inne grupy młodzieży; z zadowoleniem przyjmuje także sprawozdanie Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z 29 maja 2008 r. zatytułowane „Lepsze wspieranie mobilności młodzieży w Europie: aspekty praktyczne i harmonogram”.

ŚWIADOMA, ŻE:

mobilność młodzieży w Europie, oparta na zasadzie swobodnego przepływu osób zagwarantowanej wszystkim obywatelom Europy, stanowiąca główny element współpracy europejskiej w dziedzinie kształcenia i szkolenia — niezależnie od tego, czy jest to kształcenie formalne, nieformalne czy pozaformalne — oraz kluczowe wyzwanie dla Europy opartej na wiedzy, to podstawowe narzędzie:

- tworzenia poczucia przynależności do Europy;
- ułatwiania integracji społecznej i zawodowej;
- zapewniania europejskiej gospodarce konkurencyjności w zglobalizowanym świecie.

ODNOTOWUJE, ŻE:

Choć program Erasmus jest inicjatywą udaną, mobilność młodzieży zbyt często pozostaje wyjątkiem; dotyczy to również studentów, których jedynie niewielki odsetek przenosi się do innego państwa członkowskiego, by tam studiować lub odbyć staż w przedsiębiorstwach. Mobilność w Europie stale rozkłada się w sposób nierównomierny, zależnie od typów i dziedzin szkolenia, dyscyplin naukowych, specyfiki poszczególnych państw, pochodzenia społecznego; wynika to w szczególności z braku informacji, problemów z finansowaniem oraz trudności związanych z uznawaniem okresów nauki za granicą. Mobilność wciąż nie jest wystarczająco zbadana z braku wysokiej jakości informacji oraz wiarygodnych i porównywalnych danych statystycznych dotyczących obszarów nieobjętych programami wspólnotowymi.

PODKREŚLA NASTĘPUJĄCE ZASADY:

1. Mobilność dotyczy wszystkich młodych Europejczyków, niezależnie od tego, czy są uczniami, studentami, praktykantami, wolontariuszami, nauczycielami, młodymi naukowcami, trenerami, osobami pracującymi z młodzieżą, przedsiębiorcami czy osobami, które dopiero pojawiły się na rynku pracy.

(1) <http://www.ec.europa.eu/ploteus>, <http://www.study-in-europe.org>

(2) http://ec.europa.eu/education/doc/2008/mobilityreport_en.pdf

2. Mobilność należy w pierwszym rzędzie rozumieć jako mobilność fizyczną, co oznacza przebywanie w innym państwie w celu podjęcia nauki lub pracy społecznej, odbycia stażu zawodowego lub dodatkowego szkolenia w ramach uczenia się przez całe życie. Jednak „mobilność wirtualna”, czyli wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu tworzenia partnerstw lub organizacji wymian na dużą odległość między młodzieżą z różnych państw, będącą częścią usystematyzowanych projektów w zakresie kształcenia lub szkolenia, również może w znaczący sposób przyczynić się do rozwoju mobilności, zwłaszcza w odniesieniu do szkół.
 3. Mobilność nie powinna być postrzegana jako cel sam w sobie, lecz jako uprzywilejowany środek wzmocnienia obywatelstwa i konkurencyjności Europejczyków; ma rozszerzać zakres szkolenia młodzieży i zwiększać ich doświadczenia, ułatwiać im przystosowywanie się i zwiększać szanse na rynku pracy oraz ich kompetencje kulturowe dzięki nauce języków i znajomości innych kultur.
 4. Aby zapewnić skuteczność ambitnej i horyzontalnej polityki mobilności w Europie, należy zachęcać do mobilności wszystkich młodych ludzi, dążąc do tego, by stopniowo okres spędzony w innym państwie europejskim stawał się regułą dla wszystkich, i przeznaczyć odpowiednie środki finansowe, by stawić czoła temu wyzwaniu. Szczególną uwagę należy zwrócić na studentów, którzy ze względu na uwarunkowania społeczno-ekonomiczne lub własne specjalne potrzeby muszą uzyskać dodatkowe wsparcie finansowe. Taka polityka powinna również objąć ustalenia dotyczące przygotowywania i wspierania mobilności, a także uznawania wyników nauki osiągniętych w okresie spędzonym w innym państwie; powinna także promować mobilność wśród nauczycieli i trenerów, którzy pełnią ważną rolę w realizacji tych ustaleń.
 5. Polityka mobilności dotyczy przede wszystkim mobilności na terenie Europy, ale może także być skierowana na propagowanie mobilności między Europą a państwami trzecimi.
- 3.1. Każdy młody człowiek powinien mieć możliwość skorzystania z dowolnej formy mobilności, niezależnie od tego, czy stanie się to w ramach studiów, szkolenia, stażu zawodowego czy działalności wolontariackiej. W szczególności:
 - każdy uczeń kształcący się w profilu ogólnym lub zawodowym lub odbywający szkolenie powinien mieć w trakcie nauki w szkole możliwość udziału w programie mobilności;
 - każdy student wyższych uczelni powinien mieć możliwość odbycia części studiów, szkolenia lub stażu zawodowego za granicą. Wyższe uczelnie powinny być zachęcane do tego, by uczynić z okresów mobilności część własnego programu nauczania, w pierwszym lub drugim cyklu studiów;
 - należy znacząco zwiększyć szanse na mobilność w kontekście kształcenia i szkolenia zawodowego.
 - 3.2. Należy zwiększyć mobilność nauczycieli, trenerów i innych pracowników oświaty, szczególnie w ramach obowiązujących programów;
 4. realizowały swoje cele na różnych szczeblach, by zwiększyć możliwości mobilności oferowane młodym ludziom i tworzyć partnerstwa na rzecz mobilności angażujące wszystkie zainteresowane strony — organy publiczne, przedsiębiorstwa, instytucje zajmujące się kształceniem i szkoleniem — oraz społeczeństwo obywatelskie.
- WZYWA PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE I KOMISJĘ EUROPEJSKĄ, BY W RAMACH WŁASNYCH KOMPETENCJI przyjmowały środki, w których uwzględnione zostaną krajowe uwarunkowania i przepisy i których celem będzie eliminowanie przeszkód w mobilności w różnych dziedzinach i zapewnianie uznawania okresów nauki i szkolenia za granicą. Prowadząc różne działania w ramach otwartej metody koordynacji w dziedzinie kształcenia i szkolenia, kultury i młodzieży, państwa członkowskie i Komisja powinny w szczególności dążyć do tego, by:

WZYWA PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE, ABY:

1. przyjęły cel polegający na tym, by stopniowo okresowa nauka za granicą stawała się dla wszystkich młodych Europejczyków regułą, a nie sytuacją wyjątkową; można to osiągnąć dzięki zwiększeniu szans na mobilność transgraniczną w celu kształcenia się i szkolenia w różnych dziedzinach oraz prowadzenia działalności wolontariackiej z należytym uwzględnieniem krajowych ram i przepisów;
 2. biorąc to pod uwagę, realizowały cele przewidziane w programach Unii Europejskiej w dziedzinie kształcenia, młodzieży, kultury, obywatelstwa i badań na okres 2007–2013;
 3. korzystając z prac przeprowadzonych na forum ekspertów wysokiego szczebla, dołożyły jak największych starań, by osiągnąć przedstawione poniżej cele dotyczące okresu po roku 2013.
1. **poszerzyć zakres mobilności, tak by objąć nim wszystkich młodych ludzi**
 - 1.1. lepiej zarządzać publicznym wsparciem dla mobilności, ułatwiając skoordynowane działania zainteresowanych stron, czyli podmiotów politycznych (Unia Europejska, państwo, samorządy regionalne i lokalne) i administracyjnych (szczególnie krajowe agencje odpowiedzialne za realizację programów wspólnotowych);
 - 1.2. w pełni wykorzystywać wszystkie obecnie dostępne możliwości mobilności oferowane w programach Unii Europejskiej, które przewidują mobilność wirtualną i dotyczą nie tylko młodzieży, ale i pracowników oświaty;
 - 1.3. uwzględniać potrzeby — zwłaszcza związane z finansowaniem — studentów w mniej korzystnej sytuacji, którzy w przeciwnym razie nie będą mogli skorzystać z programów mobilności;

- 1.4. promować rozwój nowych możliwości mobilności, w szczególności przez:
- rozszerzenie partnerstw, które uznawałyby okresy nauki w innych placówkach lub strukturach, zwłaszcza o charakterze stowarzyszeniowym,
 - zwiększenie liczby dyplomów podwójnych lub wspólnych,
 - wzmacnianie wsparcia dla mobilności w ramach kształcenia zawodowego młodzieży, w tym praktykantów,
 - szersze wykorzystywanie staży kulturowych i językowych,
 - zachęcanie studentów, w tym studentów europejskich szkół artystycznych, do łączenia się w grupy w celu realizacji wspólnych projektów,
 - tworzenie modułów szkolenia uzupełniającego oferowanych przez uczelnie wyższe, na przykład kursów letnich,
 - zwiększanie mobilności między przedsiębiorstwami oraz między przedsiębiorstwami a środowiskiem akademickim, organizacjami szkoleniowymi i naukowymi,
 - tworzenie możliwości wymiany w ramach działalności wolontariackiej;
2. **lepiej informować o wszystkich istniejących programach mobilności**
- 2.1. poszerzać wiedzę na temat korzyści płynących z mobilności wśród młodych ludzi, osób, które się nimi zajmują, i osób z ich otoczenia (w szczególności rodzin, nauczycieli i pracowników oświaty) oraz instruktorów społeczno-oświatowych; w związku z tym należy ułatwiać im na wszelkie sposoby dostęp do stosownych informacji;
- 2.2. dalej dbać o promocję i realizację programów Unii Europejskiej w dziedzinie kształcenia, młodzieży, kultury, obywatelstwa i badań;
3. **upraszczać procedury**
- 3.1. dalej upraszczać warunki realizacji programów Unii Europejskiej, dbając w szczególności o szerokie stosowanie umów wieloletnich, w szczególności w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego. Umowy te stanowią wstępny warunek tworzenia trwałych partnerstw między instytucjami zajmującymi się szkoleniem a przedsiębiorstwami;
- 3.2. wdrażać lub rozwijać strategię zachęt finansowych dla podmiotów i zainteresowanych stron, w szczególności nauczycieli, trenerów i instruktorów społeczno-oświatowych, organizujących europejską mobilność młodzieży, którą się zajmują;
- 3.3. poprawić uznawanie wyników nauki pobieranej w ramach mobilności przez jak najsilniejsze upowszechnianie walidacji wyników nauki osiągniętych w całym okresie mobilności w Europie; realizacja tego celu będzie łatwiejsza dzięki przystosowaniu przed rokiem 2010 systemów kwalifikacyjnych państw członkowskich do europejskich ram kwalifikacji oraz dzięki europejskim narzędziom, takim jak *Europass*, *Youthpass*, punkty ECTS i system ECVET;
4. **poszerzać i różnicować źródła finansowania mobilności młodzieży**
- 4.1. wspierać mobilność młodzieży dzięki odpowiedniemu finansowaniu wspólnotowemu — z uwzględnieniem państw ram finansowych — w szczególności z funduszy strukturalnych (w tym celu należy przede wszystkim lepiej wykorzystywać możliwości oferowane przez Europejski Fundusz Społeczny), a w dłuższej perspektywie dzięki dostosowaniu, zgodnie z priorytetami państw członkowskich, wytycznych i zarządzania związanymi z tymi funduszami, tak by uwzględniały one cel mobilności;
- 4.2. wspierać jeszcze większą dywersyfikację i kompletność sposobów finansowania projektów dotyczących mobilności młodzieży, dzięki wykorzystaniu — z uwzględnieniem ograniczeń, jeśli chodzi o ich możliwości — publicznych i prywatnych źródeł finansowania (państwo, samorządy regionalne i lokalne, przedsiębiorstwa, instytucje bankowe, w tym Europejski Bank Inwestycyjny, fundacje, europejskie stowarzyszenia zawodowe itp.);
- 4.3. uwzględniać szczególne finansowe potrzeby studentów w mniej korzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej lub mających specjalne potrzeby, tak by umożliwić im udział w programach mobilności;
5. **stosować do wszelkich form mobilności młodzieży zasad zdefiniowanych w Europejskiej karcie na rzecz jakości mobilności w dziedzinie kształcenia i szkolenia, w szczególności warunków przygotowywania, wspierania i oceny okresów mobilności**
- 5.1. zachęcać do wymiany najlepszych wzorców, które pozwoliłyby zwiększać możliwości włączania młodych Europejczyków do programów mobilności i poprawiać jakość takich działań;
- 5.2. wzywać właściwe zainteresowane strony do poprawy warunków mieszkaniowych oraz warunków życia i pracy — w szczególności w kampusach uczelni wyższych — młodych Europejczyków uczestniczących w programach mobilności;
- 5.3. zapewniać lepsze językowe i kulturowe przygotowanie do mobilności młodzieży;
6. **poszerzać znajomość zjawiska mobilności młodzieży**
- 6.1. zorientować się w sytuacji mobilności w Europie, konsolidując, a w stosownym przypadku zestawiając wiarygodne i porównywalne dane statystyczne;
- 6.2. skuteczniej upowszechniać i zestawiać wyniki dostępnych badań;
- 6.3. w miarę potrzeby prowadzić badania wpływu, po to by ocenić praktyczne skutki mobilności dla młodych Europejczyków z punktu widzenia kultury, edukacji akademickiej i życia zawodowego.

WZYWA KOMISJĘ EUROPEJSKĄ DO:

1. przygotowania planu prac zakładającego działania na rzecz mobilności transgranicznej we wszystkich programach europejskich, w szczególności przez ustanowienie mechanizmów promowania programów wśród młodzieży i ułatwianie rozwoju — w porozumieniu z właściwymi organami — punktów kompleksowej obsługi oraz portalu poświęconego mobilności młodzieży europejskiej, by zapewnić lepsze upowszechnianie informacji wśród młodzieży i właściwych instytucji, wykorzystywać możliwości mobilności wirtualnej oferowane przez poszczególne programy oraz by uzyskać efekt multiplikacji w różnych programach;
 2. opublikowania przed końcem 2010 roku sprawozdania na temat rozwoju europejskiej mobilności młodzieży w średnim okresie oraz sporządzania regularnych sprawozdań włączanych do wspólnego okresowego sprawozdania przygotowywanego co 4 lata i dotyczącego stanu mobilności młodzieży i nauczycieli w Unii Europejskiej;
 3. stworzenia podręcznika skierowanego do państw członkowskich, samorządów regionalnych i lokalnych, instytucji zajmujących się kształceniem i szkoleniem oraz podmiotów powiązanych z polityką w zakresie młodzieży, by ułatwić im dostęp do innych instrumentów europejskich wspierających mobilność, takich jak fundusze strukturalne oraz polityki i programy dotyczące badań;
 4. zbadania praktycznych możliwości opracowania nowych metod wsparcia finansowego, aby pomóc młodym ludziom skorzystać z szansy na okresowe podjęcie nauki za granicą (wśród możliwości tych byłyby europejskie pożyczki dla studentów) oraz do złożenia Radzie sprawozdania z osiągniętych postępów.
-